

Xavier Batalla

Populismos

Latinoamérica es una región partida políticamente por la mitad. En México, López Obrador atrajo, con su populismo, a los pobres urbanos y a los estados subdesarrollados del sur; Felipe Calderón, con su programa promercado, ganó en el norte. En Bolivia, cuatro de las provincias más prósperas piden la autonomía; las cinco más pobres, no. En Perú, las clases media y alta dieron la victoria al ex presidente Alan García para ahorrarse un antiguo oficial que prometía populismo. Y en Ecuador ha ocurrido todo lo contrario que en Perú.

El venezolano Hugo Chávez fue el primero de los neopopulistas en acceder al poder. Y lo hizo en un escenario que es extrapolable a toda Latinoamérica: el colapso de los partidos tradicionales, que naufragaron en la corrupción, y la fosa entre los que tienen y los que no tienen. Cuentan en Caracas que el histórico dirigente venezolano Carlos Andrés Pérez, más conocido por CAP, comenzó a perder el poder el día que su amante, Cecilia Matos, amiga de Carolina Herrera, obligó a volar a un teniente de aviación para reponer el hielo (para el whisky, no para el petróleo) que se había agotado en la residencia de Los Roques. El teniente abandonó poco después, como protesta, las fuerzas aéreas venezolanas. El edecán de CAP por aquel entonces era un tal Hugo Chávez.

El modelo económico de la Venezuela saudí ya estaba en las últimas. A finales de la década de 1970 (con CAP en la presidencia) comenzó a desmoronarse el modelo de desarrollo que, gracias al petróleo, había convertido a Venezuela en una de las economías de mayor crecimiento. Veinte años después (con CAP otra vez en la presidencia), el país que contaba con las

¿Eliminan la pobreza las subvenciones o sólo sirven para crear dependencia política?

tres cuartas partes de su población en la clase media pasó a tener dos tercios de sus hogares sumidos en la pobreza.

¿Cómo se explica un derrumbamiento como este?

Venezuela depende de las riquezas de su subsuelo, y el pastel se lo repartieron históricamente los dos partidos tradicionales (copeyanos -democristianos- y adecos de CAP). "La dirigencia tradicional se suicidó en masa; Chávez no los tuvo que matar", explicó a este corresponsal Laureano Márquez, autor de éxito y contrario a Chávez. Es decir, el modelo económico era fácil de entender. El petróleo, que representaba el 80 por ciento del PIB, era la base del capitalismo de Estado, que era quien repartía el pastel. Y la élite se alimentó del Estado, igual que el sector inmobiliario de Miami. Es decir, se bebieron el whisky y el petróleo.

¿Cuál es el modelo de Chávez? Prácticamente el mismo, pero con los protagonistas cambiados. Chávez reparte subvenciones entre los que estaban excluidos, pero también distribuye corrupción. ¿Eliminan las subvenciones la pobreza o sólo crean dependencia política, como antes? Thomas Friedman, apóstol de la globalización, dice que la primera ley de la petropolítica populista postula que el precio del petróleo y el ritmo de la libertad se mueven en direcciones opuestas.

Antonio José Ledezma, polític i advocat veneçolà, va ser alcalde del districte metropolità de Caracas fins l'any 2015, quan va ser detingut i acusat de participar en una trama conspirativa contra Nicolás Maduro. Va aconseguir escapar de l'arrest domiciliari en el qual es trobava el passat 17 de novembre de 2017.

Ja a l'exili, Ledezma ha visibilitat el moviment 'Soy Venezuela', aliança que ha creat conjuntament amb altres líders opositors per rescatar el país de la greu crisi econòmica i humanitària que pateix.

El 13 de desembre de 2017 va rebre el Premi Sàkharov a la Llibertat de Consciència atorgat a l'oposició democràtica de Veneçuela.

Carlos Malamud és investigador principal del Real Institut Elcano i catedràtic d'Història d'Amèrica a la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED). És membre de l'Acadèmia Nacional de la Història d'Argentina. L'any 2015 va ser elegit com a un dels "50 intel·lectuals iberoamericans més influents".

Actualment combina el seu treball com a historiador especialitzat en la història política d'Amèrica Llatina amb el d'analista polític i la seva principal àrea d'investigació es centra en les Relacions Internacionals d'Amèrica Llatina (entre unes altres, les relacions amb Espanya i amb la Unió Europea).

Xavier Mas de Xaxàs, corresponsal diplomàtic de *La Vanguardia*. Des de 2010 ha cobert el món àrab, tant al nord d'Àfrica com a l'Orient Mitjà, des de les primaveres àrabs fins a la crisi dels refugiats. També ha escrit extensament sobre jihadisme i el conflicte palestí.

El 2015 va publicar el primer reportatge multimèdia de *La Vanguardia*. A "El tren fantasma de l'Àfrica" explicava com la construcció d'un ferrocarril a l'Àfrica oriental finançat per la Xina condicionava el desenvolupament de la regió.

Entre 1996 i 2003 va ser corresponsal de *La Vanguardia* als EUA. Abans va escriure reportatges des dels Balcans, Rússia, Txetxènia i molts països europeus. També va cobrir la primera guerra del Golf al nord de l'Iraq i la caiguda del mur de Berlín.

Ha publicat dos llibres: *La sonrisa americana* (Mondadori, 2003) i *Mentiras. Viaje de un periodista a la desinformación* (Destino, 2005).

Organitzadors:

MEMORIAL
Xavier Batalla

Obra Social "la Caixa"

Col·laborador:

Parlament Europeu
Oficina d'informació
a Barcelona

MEMORIAL Xavier Batalla

edició 2017-2018

C I C L E

— Una Europa, molts dubtes —

LA UNIÓ EUROPEA I ELS DRETS HUMANS:

PREMI SÀKHAROV 2017
A l'oposició veneçolana

Conversa entre **Antonio Ledezma** i **Carlos Malamud**
Modera **Xavier Mas de Xaxàs**

13 de febrer de 2018 a les 18.30 h

Palau Macaya

Premi Sàkharov a la Llibertat de Consciència 2017

El cicle “Una Europa, molts dubtes” del Memorial Xavier Batalla va començar parlant de l’auge dels populismes a Europa i s’acomiada avui parlant també de populisme, en aquest cas veneçolà.

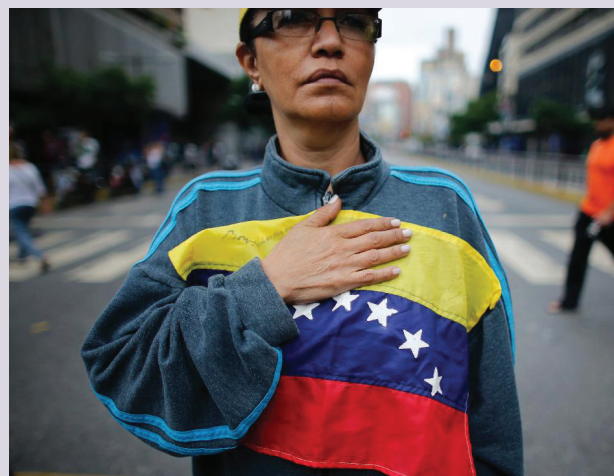
En un editorial a *La Vanguardia* el desembre de 1999, Xavier Batalla explicava d’aquesta manera el triomf de Chávez: *“La quiebra del tradicional sistema político venezolano es inseparable de la quiebra económica. Durante años, el petróleo ha sido el motor de la economía venezolana, pero la caída de los precios del crudo, el despilfarro y la mala gestión terminaron agotando el modelo, que en su caída arrastró el sistema que controlaron “adecos” (socialdemócratas) y “copeyanos” (democristianos). Y el vacío no tardó en ser llenado por un ex golpista que con recetas puramente populistas supo ganarse el apoyo de la mayoría en una sociedad castigada por la pobreza, que alcanza al 80 por ciento de la población. Chávez ha prometido nuevas reglas del juego. No es precisamente seguro, sin embargo, que el populismo sirva para superar la crisis. Antes al contrario, el autoritarismo de Chávez puede ser un factor que ahonde el pozo”*.

En paraules de Xavier Batalla, *“Hugo Chávez no será el remedio latinoamericano, pero tampoco es la causa de todos los males: es la consecuencia de aquellos años en que minorías nada selectas y depredadoras echaron la casa por la ventana”*. José Vicente Rangel, vicepresident de la República entre els anys 2002 i 2007, davant les acusacions de frau electoral deia en una entrevista concedida a Batalla: *“El fraude es la oposición. Es una oposición sin mensaje, sin discurso, sin pueblo y, por ende, sin votos”*.

Onze anys després d’aquestes declaracions i davant la pràctica desaparició de l’Estat de dret i de l’ordre constitucional a Veneçuela, la repressió, els empresonats per raons polítiques i la violència als carrers, han portat al Parlament Europeu a atorgar el Premi Sàkharov a la Llibertat de Consciència 2017 a l’oposició democràtica de Veneçuela.

Cerimònia d’entrega del Premi Sàkharov 2017

Pòster del Premi Sàkharov 2017

El Parlament Europeu defensa els drets humans

El respecte dels drets humans és un dels valors fonamentals de la Unió Europea. Qualsevol vulneració d’aquests drets, tant si es produeix dins de la UE com fora, fa malbé els principis democràtics en els quals es basa la nostra societat. El Parlament Europeu combat aquestes vulneracions a través de la seva acció legislativa, per exemple, amb les missions d’observació electoral, els debats mensuals sobre drets humans a Estrasburg i la incorporació dels drets humans en els seus acords en matèria de comerç exterior.

A més, el Parlament Europeu dona suport als drets humans mitjançant el **Premi Sàkharov a la Llibertat de Consciència**, concedit per primera vegada el 1988 a Nelson Mandela i a títol pòstum al dissident rus Anatoli Marchenko. Aquest premi es concedeix a persones que han contribuït de manera excepcional a la lluita pels drets humans a tot el món i crida l’atenció sobre les violacions dels drets humans, a més de donar suport als guardonats i la seva causa.

En la seva edició al 2017 el Premi Sàkharov va ser concedit a l’**Oposició democràtica veneçolana**: l’Assemblea Nacional i tots els presos polítics enumerats per Fòrum Penal Veneçolà, representats per Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos i Andrea González. El passat 14 de desembre es va fer lliurament del Premi en una sessió solemne durant la sessió plenària del Parlament Europeu a Estrasburg al president de l’Assemblea Nacional, Julio Borges, i l’alcalde de Caracas, Antonio Ledezma.